

Asia: VN/35688/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämisessä avustavista sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköistä

Lausunnonantajan lausunto

Lain nimike

Käräjäoikeus ehdottaa, että lain nimikkeestä ilmenisi sitä sovellettavan myös erityisen vaativiin huoltoriitoihin. Toki nimike on ehdotetussa muodossaan jo varsin pitkä.

1 § Soveltamisala

Käräjäoikeus kannattaa ehdotusta lain soveltamisalan laajentamisesta koskemaan nykyisin mukaisten seksuaali- ja pahoinpitelyrikosten ohella myös muita rikoksia sekä tietyiltä osin myös lapsia, joita epäillään rikoksesta tai joita on tarpeen kuulla rikosasian todistajana. Ikärajan nostaminen siten, että kohderyhmänä olisivat alle 18-vuotiaat lapset, on asianmukaista.

Käräjäoikeus kannattaa myös nykyisen lain soveltamisalan laajentamista koskemaan erityisen vaativia huoltoriitoja.

2 § Yksikön tehtävät

2 § 3-kohta:

Mitä tulee tuomioistuinten työhön lapsia koskevissa rikosasioissa, ei esityksellä ole juurikaan vaikutuksia tuomioistuinten työhön. Lapsia koskevat rikosasiat on käsiteltävä käräjäoikeuksissa kiireellisesti lain asettamassa 30 vuorokauden määräajassa. Lapsia koskevien rikosasioiden käsittelyn kannalta olisikin toivottavaa, että uudistus mahdollistaisi myös esitutkintavaiheessa asian ripeän käsittelyn, eikä ainakaan aiheuttaisi viivettä nykyiseen.

2 § 5-kohta:

Lapsen kuuleminen huoltoriidoissa on keskeistä ja se tapahtuu pääsääntöisesti olosuhdeselvityksen yhteydessä selvitystyöntekijöiden toimesta. Lakiehdotuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon yksikön selvitystyötä ei ole kytketty olosuhdeselvityksen tekemiseen, vaan on vain todettu sen tapahtuvan tuomioistuimen pyynnöstä olosuhdeselvityksen aikana, sen jälkeen tai jopa ilman olosuhdeselvitystä. Käytännössä ei liene kuviteltavissa, että tuomioistuin ratkaisisi vaikeaa huoltoriitaa ilman olosuhdeselvitystä. Nykymuodossaan lakiehdotus voisi johtaa lasta kuormittaviin päällekkäisiin kuulemisiin. Käräjäoikeus ehdottaa, että yksikön selvitystyö kytkettäisiin osaksi olosuhdeselvitystä. Myös lastenhuoltolakiin tulisi lisätä nimenomainen viittaus tuomioistuimen mahdollisuuteen pyytää yksiköltä lakiehdotuksessa mainittu selvitys.

Käräjäoikeus kiinnittää huomioita siihen, että ilmaisu ”erityisen vaikea huoltoriita” on kovin joustava ja johtaa erilaiseen soveltamiskynnykseen eri tuomioistuimissa. Käräjäoikeus arvioikin, että pyyntöjä tuomioistuimilta tulisi todennäköisesti arvioitua enemmän ja tulisi huolehtia, että selvitykset saadaan kohtuullisessa ajassa.

3 § Moniammatillinen asiantuntijaryhmä

Ei lausuttavaa.

4 § Oikeus saada ja antaa tietoja

Ei lausuttavaa.

5 § Yksikön henkilöstöä sekä toimitiloja ja toimintavälineitä koskevat vaatimukset

Ei lausuttavaa.

6 § Työnohjaus

Ei lausuttavaa.

7 § Järjestämisvastuu

Ei lausuttavaa.

8 § Sopimus ja kustannusten korvaaminen

Ei lausuttavaa.

9 § Korvauksen maksaminen

Ei lausuttavaa.

10 § Ohjaus, koulutus ja yhteistyö

Ei lausuttavaa.

11 § Voimaantulo

Ei lausuttavaa.

Esityksen vaikutusarviot

Ei lausuttavaa.

Mahdolliset muut kommentit esitysluonnoksesta

Esityksen tavoitteet ovat kannatettavia. Hyvänä uudistuksena voidaan pitää yksikön toimesta laadittavaa yhteenvetoa lasta koskevista tiedoista, mikä voi jouduttaa asian käsittelyä ja karsia mahdollisia päällekkäisyyksiä.

Jaakkola Riku

Pirkanmaan kärjäoikeus - Lausunnon ovat valmistelleet osastonjohtaja, kärjätuomari Jyrki Jylhä ja osastonjohtaja, kärjätuomari Leena Kinnunen.